

PATVIRTINTA

Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
direktorius

2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-141

**VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS
PASTATŲ IR STATINIŲ PRIEŽIŪROS DARBININKO
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
NR. 6**

1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbtį su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Besiskančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalii, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvēti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių.
 Paslydimas, suklupimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų, grindinio dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos. Dėvēti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Išsiliejus skysčiams nedelsiant juos išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą.
 Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dB(A). Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinių. Jei to atliliki neįmanoma, būtina dėvēti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
Vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis.	Jei negalima pašalinti vibracijos šaltinio ar jos sumažinti, darbo metu daryti pertraukas.
 Drožlės, skiedros	Galimas akių, rankų pažeidimas.	Pjaunant medieną ar kitą medžiagą užsidėti apsauginius akinius ar skydelį veidui.
 Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūties reikia pašalinti. Jei kliūties pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba išpejamoius ženklus.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Krentantys daiktai, medžiagos	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė), šukiu valymas	Galimybė įsipjauti į aštrius daiktus, briaunas.	Šukes imti užsimovus pirštines.
Nepakankamas darbo vietas apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
 Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai	Būti atsargiems lipant laiptais ar nulipant nuo jų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas slydimui atsparia danga, geras matomumas ir tinkamas pažymėjimas bei pakankamas apšvietimas.
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Dirbant aukštyje naudoti apsauginį apraišą, esant galimybei įrengti apsauginius aptvarus. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), garai, aerosolliai	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
 Cheminės medžiagos (skiedikliai, antiseptikai, dažai)	Galimi apsinuodijimai.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei naudoti nurodytas asmenines apsaugos priemones.
  Gaisro ar sprogimo galimybė	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti darbo vietoje tepalų ir kitų degių bei sprogiai medžiagų, tepaluotų skudurų.
Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.), nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Ivertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygomis darbo rūbus, avalynę. Esant audrai, perkūnijai, plikšlai darbus nutraukti.
Psichologinė įtampa, smurtas	Galimi susirgimai, ūminės arba lētinės ligos, traumos.	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovonio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovonio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo transportavimo mechanizmus.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Slėgis technologinėje sistemoje. Suspausto oro nutekėjimas	Galimi įvairūs sužeidimai.	Nuolat tikrinti sujungimų sandarumą ir patikimumą.

2. Pastatų ir statinių priežiūros darbininkas privalo naudotis Progimnazijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 2.1.   galvai apsaugoti;
- 2.2.   akims ir veidui apsaugoti;
- 2.3. kvėpavimo takams apsaugoti;
- 2.4. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;
- 2.5. kojoms ir pėdoms apsaugoti;
- 2.6. apsauginiaiški darbo drabužiai;
- 2.7. klausai apsaugoti;
- 2.8. gero matomumo drabužiai (signaline liemene).

3. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

4. Darbo drabužiai turi būti tinkamo dydžio, tvarkingi, užsagstyti, patogūs, kad nevaržytų judesių. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

5.   Nevilkėti laisvų drabužių, susirišti ilgus plaukus ir nemūvėti papuošalų, kuriuos gali sugriebti judančios įrenginio dalys.

6. Bet kokius krovos darbus atlikti mūvint rankas apsaugančias pirštines – galimybė įsipjauti, įsidurti į aštrius kraštus.

7. Dirbant smūginiais įrankiais akis būtina apsaugoti apsauginiais akiniais , atliekant darbus saulėtomis dienomis reikia užsidėti galvos apdangalą .

8. Susipažinti su įrankiu, prietaisų bei įrenginių gamyklos gamintojos pateiktais eksploataciniais reikalavimais, valdymo ir technologinių parametrų bei darbo režimų nustatymo įtaisais, jų žymėjimu, išdėstymu bei reikšmėmis, galimais darbo sutrikimais ir jų šalinimo būdais.

9. Būtinas darbui medžiagas, instrumentus, įrangą darbo vietoje išdėstyti tvarkingai, kad išvengti jų kritimo, griuvimo, virtimo.

10. Atsargiai naudotis darbo priemonėmis: peiliais, žirklėmis, klijais, matavimo prietaisais ir kt.

11. Kerpant žirklėmis, dirbant su peiliais, naudoti juos pagal paskirtį, dirbtį atidžiai, neskubant, derinti rankų judesius, nuolat stebėti ašmenų aštrumą. Judesys turi būti nuo darbuotojo.

12. Pjaunant peiliu, judesys turi būti nuo darbuotojo. Vengti pjauti peiliu jo ašmenis nukreipus į save, vengti rankas laikyti ašmenų judėjimo linijoje. Su peiliu nedaryti staigiu judesių

13. Būti atsargiam, be reikalo nemojuoti peiliu, žirklėmis, nesusižeisti ir nesužeisti kitų.

14. Nešioti peilius galima tik tam reikalui skirtoje taroje. Draudžiama peilių laikyti kišenėse, užsikišus už diržo ar batų aulo. Draudžiama peilių laikyti rankoje vaikščiojant darbo vietoje, nešant gaminius, tarą ar kitus daiktus.

15. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

16. Įrenginius, išskyrus jungiamus komutaciniais aparatais arba kištukiniai sujungimais, prijungti ir atjungti turi VK (vidurinę kvalifikaciją) turintis apsaugos nuo elektros kategoriją.

17. Jei reikia naudotis pernešamomis elektrinėmis lempomis, tai būtina patikrinti, kad jos turėtų apsauginį tinklelių ir tvarkingus laidus. Pernešamų lempų įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Ijungti kilnojamają lempą tik į specialiai jai skirtą elektros kištukinį lizdą ir turėti įjungimo kištukus.

18. Darbo metu kilnojamo elektrinio įrankio, prietaiso kabelis turi būti apsaugotas nuo atsitiktinio pažeidimo. Draudžiama traukti, perlenkti ir persuktis kabelių, statyti ant jo krovinį, taip pat leisti kirstis su trosais, kabeliais ir pan.

19. Įstatyti darbinę dalį į įrankio laikiklį ir išimti iš jo, taip pat reguliuoti įrankį reikia tiktais atjungus jį nuo elektros tinklo ir visiškai sustabdžius.

20. Naudoti tik įmonės gamintojos nurodytas keičiamas darbines dalis. Negalima naudoti darbinių dalų nuo kitų kilnojamų elektrinių, akumuliatorinių įrankių ar prietaisų.

21. Dirbantiems su elektriniais įrankiais ir prietaisais, draudžiama ardyti ir remontuoti juos patiemis. Rankomis šalinti drožles arba pjuvenas įrankiui dirbant draudžiama. Drožles reikia šalinti visiškai sustojus įrankio besisukančioms dalims, specialiais šepečiais arba kabliukais.

22. Prieš įjungiant įrankį į tinklą, patikrinti, ar jis néra nustatytas į fiksuoto įjungimo režimą (paspausti ir atleisti paleidimo klavišą). Nesilaikant šios taisyklės, kyla atsitiktinio įrankio įsijungimo ir susižalojimo pavojus.

23. Gręžiant gręžtuvu daiktus, kuriuos reikia gręžti, būtina patikimai pritvirtinti. Draudžiama rankomis liesti besisukantį pjaunantį įrankį.

24. Gręžiant gręžtuvu ir prispaudimui naudojant svirtį, reikia stebeti, kad svirties galas nenuslystų nuo paviršiaus, į kurį jis remiasi. Darbe naudojamos svirtys turi būti inventorinės ir turi būti laikomos instrumentinėje. Vietoje svirčių naudoti atsitiktinius daiktus draudžiama.

25. Dirbtis su įrankiu, neapsaugotu nuo lašų ir purslų poveikio, neturintiems skiriamų ženklų (lašas arba du lašai trikampyje) lyjant arba sningant, taip pat atvirose aikšteliėse draudžiama. Tokiu įrankiu ne patalpose galima dirbtis tiktais esant sausam orui, o lyjant arba sningant – po stogine ant sausos žemės arba klojimo.

26. Naudojant kampinį šlifuoklį, jo laidai ar kabelis pagal galimybę turi būti pakabinami. Draudžiama traukti, perlenkti ir persuktis kabelių, statyti ant jo krovinį.

27. Prieš montuojant – išmontuojant diską, įsitikinti, kad prietaisas išjungtas bei

atjungtas nuo maitinimo tinklo.

28. Istatyti vidinį flanšą ant veleno. Pritaisytį diską virš vidinio flanšo ir užveržti flanšo veržlę ant veleno. Spausti veleno blokavimo mygtuką, kad išvengti veleno sukimosi, tada raktu užveržti flanšo veržlę. Veleno blokavimo mygtuką galima spausti tik tada, kai velenas nejudė.

29. Naudoti kampinio šlifuoklio apsauginį gaubtą, šoninę prietaiso rankeną.

30. Naudoti diskus, kurių maksimalus greitis be apkrovos atitinka greitį be apkrovos, nurodytą prietaiso parametru lentelėje.

31. Nepažeisti veleno, flanšo, veržlės. Šių dalių pažeidimas gali sukelti disko pažeidimus.

32. Šlifavimui naudoti tik pritaikytą disko paviršių.

33. Laikyti prietaisą taip, kad kibirkštys lėktų tollyn nuo darbuotojo, kitų asmenų ar degių medžiagų.

34. Jeigu apdirbamas paviršius yra drėgnas, užterštas elektrai laidžiomis dulkėmis, reikia naudoti apsauginį laikiklį.

35. Kampinį šlifuoklį naudoti tik pagal paskirtį.

36. Staiga sustojus įrankiui (dingus elektros įtampai, užstrigus judamosioms dalims ir kita), jis turi būti atjungtas. Pernešant įrankius iš vienos darbo vietas į kitą, taip pat pertraukų metu arba po darbo jis turi būti išjungtas iš elektros tinklo, ištraukiant kištuką.

37. Draudžiama dirbti elektriniu įrankiu, kurio periodinės apžiūros laikas pasibaigęs, taip pat atsiradus bent vienam iš šių gedimų:

37.1. pažeidus elektros kištukinį sujungimą, kabelį arba jo apsauginį vamzdelį;

37.2. pažeidus laikiklio dangtelį;

37.3. blogai veikiant įrankio jungikliui;

37.4. kibirkščiuojant kolektorius šepečiams, ant jo paviršiaus atsiradus apskritiminei liepsnai;

37.5. ištakėjus tepalui iš reduktorius arba ventiliacinių kanalų;

37.6. atsiradus degančios plastmasės kvapui arba dūmams;

37.7. neįprastai padidėjus triukšmui, vibracijai, bildesiui;

37.8. sulūžus arba atsiradus įskilimams korpusė, rankenoje, apsauginiame gaubte;

37.9. pažeidus įrankio darbinę dalį, jai užstrigus;

37.10. nutrūkus elektros grandinei tarp metalinių korpuso dalių ir maitinimo šakutės nulinio apsauginio laidų.

38. Prieš grežiant būtina patikrinti, ar grąžtas laikiklyje laikosi stipriai.

39. Per darbo pertraukas negalima palikti įrankių darbinėje padėtyje. Jie padedami taip, kad pjaunančioji dalis nesiremtų į darbastalį.

40. Tvarkyti, valyti, tepti, pernešti į kitą vietą elektrines mašinas - pjūklus, oblius, šlifavimo mašinas ir kt. galima tik jas išjungus iš elektros tinklo ir visiškai sustojus suktis jų dalims.

41. Pastatų ir statinių priežiūros darbininkui draudžiama:

- 41.1. laikyti rankose įrankių ir prietaisų elektros laidus ir kabelius;
- 41.2. naudotis raktais, kurie neatitinka varžtų ir veržlių dydžius, su išsidėvėjusiais kraštais, dėti tarpiklius, mušti plaktuku per raktą, pailginti vieną raktą kitu ar vamzdžiu;
- 41.3. dirbtį pjovimo disko šonu, įpjovoje laužti diską, stabdyti diską ranka ar kitu pašaliniu daiktu, darbo metu stovėti prieš diską;
- 41.4. gręžti gilias angas konstrukcijoje ir detalėse iš karto, neišimant grąžto ir neišvalius drožlių ir dulkių iš angos, tikrinti angas pirštais, išėmus grąžtą, gręžiant, žemai palenkti galvą prie gręžimo vietas;
- 41.5. palikti juos be priežiūros įjungtus į elektros tinklą.
42. Nedarbinės pjovimo įrankio dalys turi būti uždengtos apsaugomis.
43. Prieš įjungiant įrankį, įsitikinti, kad tai nekelia pavojaus kitiems darbuotojams.
44. Pjovimo įrankis turi būti tvarkingas ir neturėti didesnio nei nurodytas įrenginio pase, mušimo.
45. Pjūklą prie ruošinio privesti lėtai, be smūgių.
46. Jeigu pjaunami ilgi ruošiniai, būtina naudoti atramas.
47. Draudžiama:
- 47.1. pjauti, jeigu atšipę pjūklo dantys;
- 47.2. pjauti, jeigu yra išlūžusių pjūkle dantų;
- 47.3. sukantis pjūklui atliliki valymo-derinimo, ruošinio tvirtinimo darbus;
- 47.4. stabdyti diską spaudžiant jo šoną;
- 47.5. prispausti ruošinį prie nesisukančio disko.
48. Būtina sustabdyti įrankį, jeigu atsilaisvino ruošinio tvirtinimas, pjūklas ar išlūžo jo dantis.
49. Dirbant perforatoriumi naudoti ausines ar kitas nuo triukšmo apsaugančias priemones. Perforatoriaus keliamas triukšmas kenkia klausai.
-
50. Gręžimo operacijos metu gali lėkti pavojingas skeveldros. Lekiančios skeveldros gali sužaloti akis ar kitas kūno dalis. Būtina užsidėkite apsauginius akinius ir apsauginį šalmą.
51. Jeigu atliekami darbai, kurių metu gali atskilti nuolaužos bei skeveldros, naudotis apsauginiais akiniais ir pastatyti apsauginius skydus, kad greta dirbantieji nebūtų sužeisti.
52. Jei prietaisu dirbama be dulkių šalinimo sistemos, o darbo metu susidaro dulkės, būtina naudoti kvėpavimo takus saugančias priemones.
53. Naudoti pakuotėje esančias papildomas rankenas. Jos padeda lengviau valdyti prietaisą ir išvengti sužalojimų. Išsukti šoninę rankeną į įrankį ir saugiai ją priveržti.
54. Įrankiu leidžiama dirbtį lik laikant ji abiem rankomis arba įtvirtinus stove. Nustatyti šoninę rankeną į norimą padėtį ir patikrinti, ar ji gerai uždėta ir tinkamai pritvirtinta. Prietaiso rankeną reikia tvirtai laikyti abiem rankomis.
55. Darbuotojas turi stovėti ant tvirto pagrindo. Visada reikia išlaikyti pusiausvyrą. Patikima stovėsena ir tinkama kūno laikysena leis geriau kontroliuoti prietaisą netikėtose situacijose.

56. Kad dirbant nepargriūti, maitinimo kabelį, jo ilgintuvą, ir dulkių išsiurbimo žarną, visada reikia laikyti kuo toliau nuo prietaiso. Stengtis neužminti ant maitinimo kabelio, ilgintuvo kabelio ir siurbimo žarnos.

57. Stove įtvirtintu perforatoriumi gręžti virš galvos esančią objektą leidžiama tik tuomet, kai stovas pritvirtinamas inkariniu varžtu ar greitai atleidžiamu fiksatoriumi. Kai stove įtvirtintu perforatoriumi gręžiama horizontaliai, o stovui tvirtinti naudojamas vakuuminis irenginys, turi būti imamasi papildomu priemonių stovui tvirtinti.

58. Neleidžiama kaip nors keisti įrankį ar jį modifikuoti.

59. Prieš reguliuojant prietaisą, keičiant darbo įrankius ar prieš valant prietaisą, būtina ištraukti kištuką iš elektros tinklo kiškinio lizdo. Ši saugumo priemonė apsaugos nuo netikėto prietaiso įsijungimo.

60. Vadovautis eksplotaciniuose dokumentuose nurodytais reikalavimais bei saugiaisiais darbo metodais.

61. Pasirinkti gręžimo greitį (pavaros perjungiklio padėtys 1-2-3). Pasirenkant gręžimo greitį, vadovautis ant įrankio pritvirtinta lentele.

62. Draudžiama perjungikliu perjungti pavaras, kol įrankis sukas. Būtina palaukti, kol sustos.

63. Nustatyti gilmatį pageidaujamam gręžimo gyliui gauti. Prispaudimo sraigtu gilmatį įtvirtinti nustatytoje padėtyje.

64. Jeigu naudojamas perforatoriaus stovas, būtina saugiai priveržti veržles veržlių raktu su atvirosiomis žiotimis.

65. Perforatoriaus ant stovo gali būti tvirtinimas ir naudojant vakuuminę pagalvę. Vakuumo sumažinimo vožtuvas yra įmontuotas į pagrindo rankeną.

66. Draudžiama stove įtvirtintu perforatoriumi gręžti virš galvos esančią objektą, kai stovas pritvirtintas tik naudojant vakuumą. Gręžiant horizontaliai, perforatoriaus stovui tvirtinti turi būti imamasi papildomu priemonių (pavyzdžiui, naudojant grandinę, tvirtinamą prie inkariniu varžtu). Priveržti fiksavimo veržles, kad nustatymo sraigai nebegalėtų pasisukti.

67. Visas detales gręžti tik patikimai jas įtvirtinus.

68. Pradedant gręžti skylę, reikia laikyti įrankį nedideliu kampu į darbinį paviršių. Taip grąžtas lengviau įsipjauna į medžiagą. Kai grąžtas įsipjauna į medžiagą, pasukti jį statmenai į medžiagą ir testi gręžimo operaciją.

69. Gręžiant ar galandant, tuščiaviduris grąžtas gali įkaisti. Jis gali nudeginti rankas. Grąžto pjaunančiosios briaunos (segmentai) gali sužaloti. Keičiant grąžtą, reikia užsimauti apsaugines pirštines.

70. Draudžiama:

70.1. atlikti bet kokį perforatoriaus, įrankių bei laidų remontą;

70.2. liesti pjovimo bei judančius įrankius, valyti skeveldras neišjungus perforatoriaus;

70.3. dirbtis ant pristatomų kopėčių;

70.4. gręžiant laikyti detales rankomis;

70.5. dirbtis blogai įtvirtintu ir necentruotu grąžtu;

70.6. dirbtis grąžtais, kurie darbo metu „muša“;

- 70.7. dirbtis gražtais, su nutrupėjusiomis pjovimo briaunomis;
- 70.8. gręžiant, žemai palenkti galvą prie gręžimo vietas;
- 70.9. drožles, dulkes pūsti burna ir valyti rankomis.
71. Užsikirtus gręžimo įrankiui reikia sustabdyti perforatorių.
72. Darbuotojui draudžiama:
- 72.1. laikyti rankose įrankį ir prietaisų elektros laidus ir kabelius;
- 72.2. naudotis raktais, kurie neatitinka varžtų ir veržlių dydžius, su išsidėvėjusiais kraštais, dėti tarpiklius, mušti plaktuku per raktą, pailginti vieną raktą kitu ar vamzdžiu;
- 72.3. gręžti gilias angas konstrukcijose ir detalėse iš karto, neišimant gražto ir neišvalius drožlių ir dulkių iš angos, tikrinti angas pirštais, išėmus gražtą, gręžiant, žemai palenkти galvą prie gręžimo vietas;
- 72.4. ardyti ir remontuoti elektrinių įrankių ir prietaisų patiemis.
- 72.5. rankomis šalinti drožles įrankiui dirbant draudžiama. Drožles reikia šalinti visiškai sustojus įrankio besisukančioms dalims;
- 72.6. be priežiūros palikti į maitinimo tinklą įjungtą elektros įrankį, taip pat perduoti jį asmeniui, neturinčiam teisės su juo dirbtį;
- 72.7. darbo metu laikytis už kabelio arba liesti besisukančias mechanizmo dalis.
73. Kilnojamųjų elektrifikuotų įrankių ir mechanizmų įžeminimas turi būti vykdomas atsižvelgiant į gamintojo pateiktus naudojimo dokumentus ir įrankių bei mechanizmų klasę.
74. 0 ir 0I klasės rankines mašinas ir įrankius naudoti nerekomenduojama. Su 0 ir 0I elektros izoliacijos klasės rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais pavojingose ir labai pavojingose patalpose bei lauke dirbtis draudžiama.
75. Laikyti įrankius ir jų pagalbinius įrengimus reikia sausose patalpose su specialiai įrengtais stelažais, lentynomis, dėžėmis, užtikrinančiais jų saugumą. Be to turi būti vykdomi įrankių pase nurodytų saugojimo sąlygų reikalavimai.
76. Transportuojant įrankius turi būti imtasi atsargumo priemonių, neleidžiančių jų pažeisti. Draudžiama įrankius pervežti kartu su metalinėmis detalėmis ir gaminiais.
77. Jei prietaisu dirbama be dulkių šalinimo sistemos, o darbo metu susidaro dulkės, būtina naudoti kvėpavimo takus saugančias priemones.
78. Naudoti pakuotėje esančias papildomas rankenas. Jos padeda lengviau valyti prietaisą ir išvengti sužalojimų.
79. Įrankiu leidžiama dirbtis tik laikant jį abiem rankomis.
80. Darbuotojas turi stovėti ant tvirto pagrindo. Visada reikia išlaikyti pusiausvyrą. Patikima stovėsena ir tinkama kūno laikysena leis geriau kontroliuoti prietaisą netikėtose situacijose.
81. Kad dirbant nepargriūti, maitinimo kabelį, jo ilgintuvą, ir dulkių išsiurbimo žarną, visada reikia laikyti kuo toliau nuo prietaiso. Stengtis neužminti ant maitinimo kabelio, ilgintuvo kabelio ir siurbimo žarnos.
82. Neleidžiama kaip nors keisti įrankį ar jį modifikuoti.
83. Prieš reguliuojant prietaisą, keičiant darbo įrankius ar prieš valant prietaisą, būtina ištraukti kištuką iš elektros tinklo kištukinio lizdo. Ši saugumo priemonė apsaugos nuo netikėto prietaiso įsijungimo.

84. Vadovautis eksplotaciniuose dokumentuose nurodytais reikalavimais bei saugiausiu darbo metodais.

Dirbant gręžimo ir pjovimo staklėmis

85. Darbo vietas apžiūrėjimas:

85.1. darbo vieta ir pačios staklės turi būti tinkamai sutvarkytos, priėjimo prie staklių takai turi būti laisvi;

85.2. darbo vietoje turi būti stelažas arba staliukas darbo prietaisams ir įrankiams susidėti;

85.3. darbo vieta turi būti pakankamai apšviesta;

85.4. staklių darbo stalo paviršius turi būti 80 cm aukščiau grindų paviršiaus.

86. Bet kokius krovos darbus (transportuoti, sukrauti, ruošinius paduoti į stakles, surinkti atliekas bei jas surūšiuoti) atlikti mūvint rankas apsaugančias pirštines – galimybė įsipjauti, įsidurti į aštrius kraštus.

87. Patikrinti staklių valdymo svirtis, ar tvarkingi paleidimo įrenginiai, fiksatoriai, staklių valdymo rankenos, kad staklės savaime neįsijungtų ar nesustotų darbo metu.

88. Ijungti stakles ir išbandyti elektros variklio bei kitų mechanizmų darbą tuščia eiga. Tiktai įsitikinus, kad visi staklių mechanizmai dirba normaliai, galima pradėti darbą.

89. Nuolat stebėti, ar veikia grąžtų valdymo mechanizmas.

90. Jei gręžiama detalė ant stalo sukasi kartu su grąžtu, nestabdyti jos ranka. Sustabdyti stakles, tik tada ištaisyti detalės padėtį. Jeigu susilpnėja griebtuvo, grąžto ar detalės įtvirtinimas, būtina stabdyti stakles.

91. Gręžiant negalima žemai palenkinti galvos prie gręžimo vietas. Grąžtą prie apdorojamų detalių pristumti iš lėto. Rankiniu būdu gręžiant mažas detales nereikia smarkiai rankomis spausti grąžto prie detalės.

92. Išmušti grąžtą galima tik visiškai sustojus sūkliui (špindeliui).

93. Gręžiant gilias angas reikia periodiškai šalinti drožles. Tam naudoti specialius kabliukus.

94. Prieš sustabdant stakles reikia atitraukti grąžtą nuo detalės.

95. Diskinis pjūklas turi būti paruoštas pagal gamyklos gamintojos techninės sąlygas. Prieš įtvirtinant pjūklą, būtina ji vizualiai apžiūrėti ir įsitikinti, ar nėra defektų: nėra įtrūkimų, išlūžimų, nedeformuoti, tinkamai paruoštas dantų takas bei teisingai užgaląsti dantys. Patikrinti, ar gerai išbalansuotas medžio pjovimo diskas.

96. Diskinį pjūklą reikia naudoti su tokiu dantų profiliu, kuris tinka tai pjovimo rūšiai ir fizikinėms mechaninėms pjaunamos medžiagos savybėms (tinkamas kietumas, drėgnumas).

97. Nedarbinės pjūklo dalys, pavarų mechanizmai turi būti uždengti apsaugomis.

98. Pjaunančio instrumento atitvėrimas, kurį reikia atidaryti arba nuimti, kai reikia keisti arba lyginti instrumentą, turi būti blokuotas su paleidimo ir stabdymo įtaisais.

99. Blokuotės turi neleisti paleisti staklių, kai atitvėrimai nuimti arba atidaryti, jos turi visiškai sustabdyti pavarų variklius, atidarius atitvėrimus ar jų dalis arba neleisti atidaryti.

atityvėrimų darbo metu.

100. Skersinio pjovimo disko sukimosi kryptis turi būti tokia, kad pjaunamą medžiagą spaustų prie atraminių paviršių (stalo, atramos, nukreipiančiosios liniuotės).

101. Staklių stale įpjova pjūklui turi būti ne platesnė kaip 10 mm.

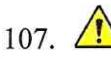
102. Apatinė pjūklo dalis, esanti po staklių stalui ir neturinti ji uždarančio pjovenę priimtuvo, turi būti aptverta iš abiejų pusų metaliniais skydeliais, esančiais vienas nuo kito ne toliau kaip 100 mm ir didžiausio diametro pjūklą perdengiančiais ne mažiau kaip 100 mm.

103. Staklių špindeliai turi būti tvarkingi ir neturėti didesnio nei nurodytas staklių pase, mušimo.

104. Jei staklės turi drožlių laužtuvus, jie turi būti vienodos formos, glotniai prispausti visu ilgiu prie peilių veleno.

105. Nukreipiamoji liniuotė neturi būti išsidėvėjusi, įtrūkusi, deformuota. Ji turi būti gerai pritvirtinta prie stalo.

106. Apdorojant ilgesnius kaip 2 m ruošinius, prieš stakles ir už jų turi būti įrengtos atramos arba stalai su ritiniais ruošinių padavimui ir nuémimui.

107. Prieš įjungiant stakles reikia įsitikinti ar įjungiamas nepavojingas aplinkiniams.

108. Draudžiama:

108.1. dirbti su netvarkingomis ir neturinčiomis reikalingų aptvėrimų staklėmis;

108.2. remontuoti pačiam stakles;

108.3. liesti dirbančių elektros variklių, sumontuotų ant staklių, elektros laidus ir korpusus;

108.4. dirbti su pirštinėmis;

108.5. stovėti prieš besisukančią pjūklą;

108.6. pjaustyti ruošinius, siauresnius kaip 30 mm ir trumpesnius kaip 400 mm, o apdirbant mažesnių gabaritų - būtina naudotis specialiais įtaisais ar šablonais;

108.7. priimti nuo staklių stalo paruošas, kol jie nepraėjo pro peilį – pleištą;

108.8. vienu metu išilgai pjauti daugiau kaip po vieną ruošinį;

108.9. stabdyti ranka ar kitu daiktu besisukančią pjūklą;

108.10. nuimti nuo staklių apsauginius įtaisus;

108.11. leisti prie staklių pašalinius asmenis;

108.12. palikti be priežiūros įjungtas stakles;

108.13. pradėti dirbti po staklių remonto be tiesioginio vadovo leidimo;

108.14. tepti ir reguliuoti stakles įjungtas į elektros tinklą;

108.15. valyti plikomos rankomis susidariusias pjovimo atliekas;

108.16. remtis į stakles.

109. Stakles išjungti iš elektros tinklo šiais atvejais:

109.1. įstatant ir išimant pjovimo instrumentus;

- 109.2. įstatant ir nuimant pagalbinius įrenginius;
- 109.3. keičiant darbinį įrankį;
- 109.4. remontuojant, valant, tepant stakles ir šalinant susidariusias pjovimo atliekas;
- 109.5. kiekvieną kartą atsitraukiant nuo staklių ir baigus darbą.
110. Staklių valymą, reguliavimą atliskti, tik išjungus elektros variklį ir pilnai sustojus besisukančioms dalims. Staklių reguliavimą turi atliskti tik specialiai apmokytas darbuotojas.
- Atliekant staliaus darbus**
111. Įrankiai (dildės, kaltai, brūžikliai ir pan.) turi būti su rankenomis; su įrankiais be rankenų dirbtį draudžiama.
112. Rankinių įrankių rankenos turi būti lygiai apdailintos ir gerai pritvirtintos. Rankenų paviršius turi būti be išmušimų ir nuskilimų.
113. Kirvių ir plaktukų kotai turi būti ovalinės formos, pastorintu laisvuoju galu, o iplonesnijį galą įkaltas šerpetotas pleištas. Įvairių rūsių kaltų, dildžių mediniai kotai turi būti sutvirtinti metaliniais žiedais.
114. Galima dirbtī tik gerai ir tinkamai pagalaštu įrankiu. Negalima dėti įrankių ašmenimis į viršų. Prieš galandant įrankius reikia patikrinti, ar galastuvo skritulyje nėra įtrūkimų. Galastuvas turi būti prijungtas prie ištraukiamosios ventiliacinės sistemos, su saugos gaubtu ir atgamèle.
115. Veržlių raktai turi atitikti veržlių matmenis. Raktų darbiniai paviršiai turi būti su neatmuštais kraštais, o rankenos nešerpetotos. Draudžiama atsukinėti ir užsukinėti veržles didesnių matmenų raktu, tarp rako ir veržlės jėdėjus metalines plokšteles, taip pat pailginti raktą, prijungiant prie jo kitą raktą arba vamzdį.
116. Darbo stalai gerai įtvirtinami. Grindys prie jų neturi būti slidžios. Ant dvipusių darbo stalų tarp priešingų spaustuvų statomas metalinis tinklas.
117. Gniaužtuvai ir spaustuvai turi būti pritvirtinti prie darbo stalo taip, kad apdorojamas daiktas būtų dirbančiojo alkūnės lygyje.
118. Švitrinis galastuvas turi būti su tvirtu apsauginiu skydeliu (ekranu) ir atramèle. Tarpas tarp atramélės ir akmens paviršiaus turi sudaryti pusę apdorojamos detalės storio, bet ne didesnis kaip 3 mm.
119. Galandant įrankius švitriniu galastuvu, reikia stoveti iš šono, o ne priešais jį. Draudžiama dirbtī sugedusiu galastuvu, taip pat be apsauginio skydelio (ekrano) arba be apsauginių akinių . Negalima įrankių galasti šoniniu akmens paviršiumi.
120. Patikrinti, ar sutampa varžtų skylės jungiant flanšus, galima tik specialiais laužtuvėliais. Pirštais tikrinti, ar skylės sutampa, draudžiama.
121. Įkalant vinj, iš pradžių reikia dviem-trims lengvais smūgiais ją įtvirtinti, o po to, patraukus ranką, įkalti iki galo.
122. Įrankiams laikyti ir nešiotis reikia naudoti krepšį arba dėžutę (kai kuriems įrankiams patartina turėti futliarus).
123. Rankiniu būdu pjaunamą medžiagą reikia padėti ant tvirtos atramos. Negalima pjauti padėjus ją ant kelių, ant atsitiktinių nepatikimų atramų. Pjaustomoji medžiaga turi būti stipriai įtvirtinta.
124. Negalima laikyti piršto arba rankos prie prapjovos, norint kad pjūklas pjautų

lygiai.

125. Kai dirbama su kirviu, ruošinys, iš kurio atkertama, turi būti pritvirtintas prie padėklo; jei kertama ruošinį apžergus, koją iš atkertamojo paviršiaus pusės reikia laikyti kiek galima toliau.

126. Apdorojant detales kaltu, kaltą reikia nukreipti į priekį, o ne į save. Negalima apdorojamos detalės prilaikyti ranka kalto ašmenų slinkimo pusėje, taip pat drožti medžiagą jos neatrėmus ar nejtvirtinus.

127. Statyti langus reikia atsistojus ant montavimo staliukų. Langus ir duris statyti turi ne mažiau kaip 2 darbuotojai. Įstatytus langus reikia pritvirtinti. Palikti nepritvirtintus langus ir duris draudžiama.

128. Stiklas turi būti pjaustomas atskirose patalpose ant specialių stalų. Negalima stiklo pjaustyti bet kuriose objekto vietose. Stalo paviršius turi būti padengtas veltiniu arba linoleumu. Negalima pjaustyti kabantį ar ant atsitiktinių nepatikimų atramų padėtą stiklą.

129. Prieš dedant stiklo lakštą ant pjaustymo stalo, jį reikia kruopščiai apžiūrėti, purviną ir šlapią stiklą reikia nuvalyti. Šaltyje buvusių stiklų galima pjaustyti tik atšildžius ir nudžiovinus. Pjauti stiklą reikia pagal šabloną arba liniuotę, prispaudus juos kaire ranka. Pjaustumui naudoti deimantinį arba kietlydininį stiklo rėžtuką.

130. Stiklas laužiamas prie stalo krašto. Storam stiklui laužti naudojami spaustuvai. Laužama priešinga pjovimui pusė.

Atliekant betonavimo, tinkavimo, dažymo darbus

131. Atliekant tinkavimo, glaistymo, dažymo darbus reikia užsimauti pirštines , užsidėti apsauginius akinius .

132. Atliekant paviršių paruošiamuosius darbus, apsaugai nuo dulkių reikia dirbti su respiratoriumi .

133. Rankiniu būdu krečiant skiedinį darbuotojas turi stovėti šonu nuo tos vietas, kur užmetamas skiedinys.

134. Betonuojant arti praeinančių elektros laidų, juos reikia apsaugoti arba išjungti įtampą. Negalima savavališkai atlikti elektros įrangos darbų, juos turi atlikti kvalifikuoti specialistai – elektrikai.

135. Dirbant su elektrine tinko užtrynimo mašina darbuotojas turi sekti, kad į mašinos korpusą ir variklį nepatektų vanduo ir skiedinys. Valyti diskų paviršius ir pakeisti nusidėvėjusius antdėklus galima tik atjungus mašiną nuo elektros tinklo.

136. Tinkuojant, dažant arti praeinančių elektros laidų, juos reikia apsaugoti arba išjungti įtampą. Negalima savavališkai atlikti elektros įrangos darbų, juos turi atlikti kvalifikuoti specialistai.

137. Dažymo medžiagas laikyti tvarkingoje taroje, darbo metu pastatyti taip, kad neapvirštų, neišsipiltų.

138. Dažų skiediklius laikyti uždarose talpose. Dirbant su lakais dažais, tirpikliais, skiedikliais (lakais, acetonus ir kt.) kvėpavimo takų apsaugai naudoti respiratorių , akių – apsauginius akinius .

139. Plaunant dažymo įrankius reikia dėvėti gumines pirštines .

140. Laikyti perchlorvinilio lako dažų medžiagas ir tirpiklius leidžiama tiktais specialiai šiam tikslui skirtose nedegiose patalpose. Patalpos, kuriose laikomi kiti dažai ir dažų medžiagos, turi būti ugniai atsparios, iš jų turi būti galima išeiti į lauką tiesiai. Patalpose turi būti įrengta natūrali arba dirbtinė ventiliacija, galinti pakeisti orą patalpoje per valandą tris kartus.

141. Dažų paruošimo patalpose, taip pat dažant patalpą viduje turi būti įrengiama dirbtinė ventiliacija, neleidžianti darbo zonoje susikaupti didesniams nei leidžiama kenksmingų medžiagų kiekiui, pakeičianti orą patalpoje 2 kartus per valandą.

142. Dažymo vietoje galima laikyti tik tiek dažų, kiek reikia vienos pamainos darbui.

143. Dažų perpylimą iš vieno indo į kitą reikia atliskti ant metalinio padéklo su borteliu.

144. Išsiliejusius dažus, reikia nedelsiant susemti, išsiliejimo vietą – išvalyti.

145. Dirbant su lakais, nitrodažais, perchlorviniliniais dažais, rūgštims, šarmais, kalkėmis ir kitomis kenksmingomis ar pavojingomis medžiagomis, reikia naudotis asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis: akiniais , respiratoriais , guminėmis pirštinėmis .

146. Dirbant su vandeniu skiedžiamais dažais, kurių aerosolai yra mažai pavojingi, reikia naudoti kvėpavimo takų apsaugą su P2 dalelių filtru. Jeigu aerosolai yra pavojingesni, kvėpavimo takų apsaugos filtras turi būti P3. jeigu naudojami tirpikliai ir skiedikliai, reikia naudoti dujų filtrus.

Atliekant plytelų klojimo darbus

147. Atliekant plytelų klojimo darbus, plytelės, klijai ir darbo įrankiai turi būti saugomi dėžėse, kurios statomos tam skirtose vietose.

148. Draudžiama laužyti plyteles naudojantis durų staktomis, sienų kampais ir pan., braukyti pirštais per atlaužtą aštrą kampą, naudoti blogai rėžiančius (atšipusius) plytelų pjaustymo rėžtukus, dirbti be kvėpavimo takų apsaugos priemonių, jeigu naudojami klijai, į kurių sudėtį jeina kenksmingos medžiagos, ir patalpoje nėra vėdinimo sistemos.

149. Plytelėse išpjauti įvairaus diametro kiaurymes galima tik su specialiai tam skirta įranga.

150. Užtaisant siūles, dirbti galima tik su guminėmis apsaugos pirštinėmis ir naudojant specialias guminės glaistykles.

151. Dirbant su kalkėmis ir kitomis kenksmingomis ar pavojingomis medžiagomis, reikia naudotis individualiomis apsaugos priemonėmis: akiniais , respiratoriais , guminėmis pirštinėmis .

Atliekant smulkius sanotechnikos darbus

152. Tikrinti ir prižiūrėti vandentiekio, kanalizacijos sistemų techninę būklę, uždarymo armatūros, čiaupų kontrolės ir matavimo prietaisų techninę būklę pagal sudarytą grafiką. Pastebėjus vandens nutekėjimą, kilus sistemos defektams, darbuotojas privalo informuoti tiesioginį vadovą apie gedimus, defektus, pažeidimus, imtis pašalinimo priemonių.

153. Remontuoti šalto ir karšto vandentiekio vamzdynus, apšildymo sistemos vamzdynus į radiatorius, keisti prakiurusias vamzdžio dalis ir sanotechnikos įrenginius galima tik visiškai atjungus remontuojamo vamzdyno dalį nuo pagrindinio vamzdyno.

154. Esant rūsyje netvarkingam apšvietimui, jo neremontuoti ir neliesti nukritusių laidų.

155. Tamsiu paros metu, neapšviestose vietose naudotis žibintuvėliu.

156. Saugoti, kad nenukristų žibintuvėlis ar kiti metaliniai daiktai, nes gali būti duju nutekėjimas ir ikykti sprogimas. Negalima remontuoti žibintuvėlio katilinėje, rūsyje ar šulinyje.

157. Vietiniam darbo vietas apšvietimui leidžiama naudotis ne aukštesnės kaip 50 V kilnojamais šviestuvas.

158. Patikrinti, ar uždengti šuliniai, ar uždarytos sklendės. Pavojingas darbo vietas aptverti ir iškabinti įspėjamuosius ženklus.

159. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradeti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

160. Vamzdžiai paruošiami ir apdorojami tik ruošinių dirbtuvėse. Dirbtai šiuos darbus ant vamzdynams montuoti skirtų klojinių draudžiama.

161. Rankiniai santechniko įrankiai turi būti tvarkingi ir švarūs. Rankenos turi būti lygai apdailintos ir gerai pritvirtintos. Rankenų paveršius turi būti glotnus.

162. Visus įrankius reikia išdėstyti taip, kad būtų patogu juos apimti ir patogu dirbti.

163. Dildytų reikia taip, kad dildė slinktų visiškai lygiai, nesvyruodama. Spausti dildę reikia tik ją stumiant pirmyn.

164. Nelabai storą lakštinį metalą galima pjaustyti rankinėmis žirklėmis, o storesnį – pjūkliukais.

165. Vamzdžių pjovimo, sriegių įsriegimo ir kiti įrenginiai turi būti paruošti darbui.

166. Metalo pjovimui reikia naudoti pjūkliukus su keičiamu juoste. Plataus ir kieto metalo pjovimui naudojamas pjūkliukas su stambiais dantimis. Jeigu ruošinys plonas ir minkšto metalo, reikia naudoti pjūkliuką su smulkiais dantimis. Pjūkliuko juostelė turi būti 150 – 200 mm ilgesnė už pjaunamą ruošinį.

167. Metalo pjovimo pradžioje pjūkliukas lengvai spaudžiamas prie ruošinio, o po to spaudimas pamažu didinamas. Baigiant pjauti, spaudimas sumažinamas, kitaip pjūklo juostelė gali ištrigli ir lūžti, o santechnikas gali susižeisti ranką. Pjūkliuko darbo eiga visada esti nuo savęs, o atgal jis traukiamas tuščiomis, šiek tiek pakeltais.

168. Pjaunant vamzdžius pjūkliuku, rankų pirštus reikia laikyti toliau nuo pjovimo vienos.

169. Pjaunant tarpines ar kt. peiliu, judesys turi būti „nuo darbuotojo“.

170. Metalo pjovimo metu akis būtina apsaugoti apsauginiais akiniais, vamzdžių kitimo vietą reikia atitverti skydu ar tinkleliu. Kirstuką reikia laikyti taip, kad mušamasis jo galas būtų virš rankos ne mažiau kaip per 2 cm. Atkertamų detalių negalima laikyti rankomis.

171. Kertant perdengimuose angas, po jomis neturi būti žmonių, nes krintantys betono gabalai gali juos sužeisti.

172. Išardant vamzdynus ir mechanizmus, detales reikia tvarkingai sudėti, o stambios detalės dedamos patikimai tvirtinant ramsčiais. Ilgas detales draudžiama statyti vertikaliai, priglaudžiant prie sienų ar įrenginių, juos turi būti guldomos.

173. Mechaninius ir elektrinius įrankius reikia naudoti pagal reikalavimus nurodytus pase ir įmonės gamintojos eksplotavimo instrukcijoje.

174. Pernešamų arba pervežamų įrankių aštros dalis reikia apdengti apvalkalais arba apsaugoti kitokiu būdu.

175. Montuoti sanitarinę techninę įrangą leidžiama tik tada, kai atskiros jo dalys yra tam paruoštos.

! 176. Prieš išbandant įrenginius ir vamzdynus reikia:

176.1. supažindinti dalyvius su bandymo atlikimo tvarka ir saugos priemonėmis;

176.2. iš anksto įspėti dirbančius gretimai - pranešti jiems bandymo pradžios ir trukmės laiką; į bandymo zoną neleisti pašalinių asmenų.

! 177. Patikrinti:

177.1. ar įrenginių pagrindai pritvirtinti varžtais;

177.2. ar elektros įrenginiai izoliuoti ir jžeminti;

177.3. ar tvarkingi paleidimo ir stabdymo įtaisai, kontroliniai matavimo prietaisai (manometrai);

177.4. ar teisingai ir tvirtai įrengtos aklės;

177.5. pašalinti nereikalingus daiktus.

178. Sumontuotoje sistemoje slėgį reikia kelti laipsniškai ir tolygiai, nuolat tikrinti prietaisų rodmenis ir bandomos sistemos veikimą.

! 179. Vamzdynus apžiūrėti tik sumažinus bandymo slėgį iki darbinio. Vamzdyną apžiūrint didinti slėgį draudžiama.

! 180. Bandymo metu pastebėtus defektus pašalinti tik atjungus sistemą nuo maitinimo šaltinių.

181. Prapučiant išbandytus vamzdžius, jų galuose turi būti pastatyti tvirti skydai darbuotojams apsaugoti nuo nuodegų ir pan.

182. Baigus remontą, įrenginiai išbandomi kartu su įrenginius aptarnaujančiais (eksploatuojančiais) asmenimis.

Atliekant smulkius elektros įrenginių priežiūros darbus

! 183. Atliekant smulkius elektros darbus ir eksploatuojant elektrinius apšvietimo įrenginius būtini darbų saugos reikalavimai:

183.1. lemputės lizdas prie armatūros turi būti pritvirtinamas taip, kad įsukant ir išsukant lempas nesisuktų, o į korpusą įleidžiamas taip, kad įsukus lempą, prie jos cokolio prisiliesti būtų neįmanoma;

183.2. lempa nuo mechaninių pažeidimų apsaugoma tinkleliu, jis turi būti tvirtinamas prie armatūros dalių, turinčių izoliacinių medžiagų;

183.3. laidų įvadą į armatūros korpusą reikia įstatyti taip, kad laidai negalėtų deformuotis ar persisukti įvado vietoje;

183.4. metaliniai apsauginiai tinkleliai, reflektoriai, kabliukai ar šakutės pritvirtinami prie izoliuotų armatūros dalių;

183.5. draudžiama išsukti, įsukti ar keisti elektros lempą neišjungus įtampos;

183.6. rekonstruojant ar įrengiant naują elektros apšvietimą, būtina patikrinti, ar šviečiantieji įrenginiai atitinka projektą ir technines charakteristikas, ar jie teisingai sumontuoti;

183.7. draudžiama naudoti elektros lempas, kurių galingumas neatitinka šviestuvo tipo, nešiojamąsių lempas, kai jų įtampa aukštesnė kaip 50 V, nuolatinės srovės – 75 V;

183.8. šviestuvai su metaliniu korpusu turi būti įžeminti;

183.9. šviestuvams, kabantiems ne aukščiau kaip 5 m aukštyste, prižiūrėti leidžiama naudoti kopėčias; tokiu atveju privalo dirbtis ne mažiau kaip du darbininkai.

184. Kai kroviniai pernešami rankomis ir kraunami į krūvas ar rietuves, krovimo darbai neturi kelti pavojaus saugai ir sveikatai. Kroviniai neturi slysti ir kristi, o rietuvės iširti ar pajudėti.

185. Nešant krovinį rankomis, pasirinkti laisvą, be kliūčių, lygų ir trumpiausią kelią.

186. Nešant krovinius vienam paskui kitą vorele, reikia išlaikyti tokį atstumą, kad kridamas krovinys nekliudytu priekyje einančiojo. Nešant krovinius, draudžiama lenkti vienas kitą.

187. Nešant krovinius dviese, žengti ta pačia koja, krovinius nuleisti pagal komandą. Nekelti krovinį per galvą.

188. Padėjus krovinį, įsitikinti, ar jis stovi stabliai.

189. Saugoti kojas nuo prispaudimo.

190. Dirbant keliese savo veiksmus suderinti tarpusavyje.

191. Norint pasiekti aukščiau esančius darbinius paviršius, draudžiama lipti ant stalų, suolų ar kitų atsitiktinių paaukštinimo priemonių. Būtina naudoti tik inventorines pagalbines lipimo priemones (kopėčias, pakopas). Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.

192. Jei reikia palypėti, skečiamosios kopėčios turi būti sukabintos specialiu kabliu, kad pačios neišsiskėstų ir būtų aprūpintos neslystančiais antgaliais.

193. Lipti kopėčiomis galima į tokį aukštį, kad viršutinė pakopa būtų ne žemiau kaip krūtinės lygyje.

194. Dirbtis tik nuo tokų paaukštinimo priemonių, kurioms užtikrintas pakankamas stiprumas, pastovumas.

195. Paaukštinimo priemones statyti ant tvirto pagrindo.

196. Dirbant ant pristatomų kopėčių, aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

197. Šiukšles, atliekas krauti į specialiai tam skirtą vietą (tarą), nepalikti jų praėjimuose, kampuose ir neapšviestose vietose.

198. Draudžiama šiukšles šiukšlinėse ir polietileniniuose maišuose spausti rankomis, kojomis ar kita kūno dalimi, nes yra pavojuς susižeisti aštriais, smailiais šiukšlių maišuose esančiais daiktais. Draudžiama šiukšlių maišus nešti glėbyje ar ant pečių.

199. Draudžiama:

199.1. dirbtis gyvybei pavojingose vietose;

199.2. Progimnazijos teritorijoje deginti šiukšles;

199.3. remontuoti elektros įrangą, prietaisus;

- 199.4. patalpose naudoti savos gamybos elektrinius šildymo prietaisus;
  - 199.5. dirbtį netvarkingais įrankiais;
  - 199.6. lipti ant neišbandytų inventorinių paaukštintų priemonių;
  - 199.7. leisti į savo darbo vietą pašalinius asmenis arba kviečti į pagalbą žmones, kurie nesusiję su šiuo darbu;
  - 199.8. atidarinėti elektros skirstymo spintų duris, dingus elektros įtampai, savarankiškai remontuoti elektros įrenginius bei instaliaciją. Tai turi atlikti darbuotojas, turintis reikiama apsaugos nuo elektros kategoriją.
200. Darbininkas pastatų ir statinių priežūrai, nukentėjės dėl nelaimingo atsitikimo darbe, ūmios profesinės ligos ar incidento, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ

UAB „SDG“, kodas 135899565